

การเปิดรับและความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

นายสมมาตร คงชื่นสิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN 974-633-231-7

EXPOSURE AND TELEVISION PROGRAM DESIRE AMONG
THE ELDERLY IN BANGKOK METROPOLIS

Mr. Sommart Kongchuensin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-231-7

สมมาตร คงชื่นสิน : การเปิดรับและความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้สูงอายุใน กรุงเทพมหานคร (EXPOSURE AND TELEVISION PROGRAM DESIRE AMONG THE ELDERLY IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ธนดี บุญลือ, 162 หน้า. ISBN 974-633-231-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับรายการโทรทัศน์ และความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามและใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม ส่วนการวิเคราะห์ใช้ค่าร้อยละและค่าไค-สแควร์ ซึ่งประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับรายการโทรทัศน์แตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศและระดับการศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกันในด้านอาชีพและสถานภาพทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์แตกต่างกัน
4. ผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพทางเศรษฐกิจมีความต้องการรูปแบบ และวิธีการนำเสนอรายการโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน
5. ผู้สูงอายุจะมีเวลาในการชมโทรทัศน์ประมาณ 5-6 ชั่วโมงต่อวัน โดยเฉพาะในช่วงเวลาตั้งแต่บ่ายโมงจนถึงค่ำ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรับทราบข่าวสารบ้านเมือง ดังนั้นผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงชอบดูข่าวภายในประเทศ ส่วนรายการความรู้ที่ชอบคือ ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ส่วนรายการบันเทิง ชอบละครแนวประวัติศาสตร์หรือแนวย้อนยุค
6. ผู้สูงอายุมีความต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพทางกาย, กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความรู้เรื่องการเมืองไทย, การส่งเสริมอาชีพการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์และธรรมะสำหรับผู้สูงอายุ
7. ผู้สูงอายุต้องการให้มีหลายรูปแบบในรายการเดียวและนำเสนอโดยให้ความรู้สอดแทรกบันเทิงและออกอากาศแต่ละครั้งนานประมาณ 1 ชั่วโมงทุกวัน

ภาควิชา ..... การประชาสัมพันธ์ .....
สาขาวิชา ..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ .....
ปีการศึกษา ..... 2538 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C750395 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD : EXPOSURE/DESIRE/ELDERLY

SOMMART KONGCHUENSIN : EXPOSURE AND TELEVISION PROGRAM DESIRE
AMONG THE ELDERLY IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR: ASSO.
PROF. THANAVADEE BOONLUE, Ph.D. 162 PP. ISBN 974-633-231-7

The objectives of this study were to explore the exposure to television and television program desire among the elderly in Bangkok metropolis. Three hundred subjects were randomly selected for the study. Questionnaires and Focus group interview were techniques used for the data collection.

The results of the study were as follows:

1. The elderly of different sex, education levels, occupations and economic status were different in television program exposure.
2. The elderly of different sex and education levels were not different in the television program desire.
3. The elderly of different occupations and economic status were different in television program desire.
4. The elderly of different sex, education levels, occupations and economic status were not different in the preferences of program formats and presentation styles.
5. The elderly watched television about 5-6 hours per day, mostly in the afternoon till the night. They used T.V. for news and information seeking. Domestic feature, health and environment, entertainment such as soap opera or classical dramas program were the favorite programs.
6. Subject desired were physical health, property laws, Thai politics, agriculture and farming, Dhamma dialogues.
7. The elderly wanted the program to integrate entertainment varieties into feature program and take one hour long in each program.

ภาควิชา.....การประชาสัมพันธ์.....
สาขาวิชา.....นิเทศศาสตร์พัฒนาการ.....
ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาดี บุญลือ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้แนวคิด ตลอดจนหลักการต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี อาจารย์ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำแนะนำด้านระเบียบวิธีวิจัย ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล นอกเหนือจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนกระทั่งมีวันนี้

ขอขอบพระคุณ ชมรมผู้สูงอายุซีรพยาบาล และชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลกลาง ตลอดจนสมาชิกชมรมผู้สูงอายุทุกท่าน ที่ได้สละเวลาให้ความร่วมมือและช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณภรรยา และเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาตลอดจนให้กำลังใจในการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และเหนือสิ่งอื่นใด ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ และคุณแม่ ผู้ซึ่งเป็นครูคนแรกในชีวิต ซึ่งได้อบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูให้ข้าพเจ้าเติบโตและมีความรู้ ความสามารถมาจนเท่าทุกวันนี้

สมมาตร คงชื่นสิน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
สมมติฐานในการวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับวัยสูงอายุ.....	15
ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับผู้รับสาร.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม การเปิดรับสารของผู้ชม.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	30
วิธีการเชิงปริมาณ.....	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	32
ลักษณะของแบบสอบถาม.....	32
ความเชื่อถือได้.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
กรรมวิธีทางข้อมูล.....	33
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
วิธีการเชิงคุณภาพ.....	34
กลุ่มตัวอย่าง.....	34
การรวบรวมข้อมูล.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4. ผลการวิจัย.....	37
ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง.....	37
ผลการวิจัยพฤติกรรมการเปิดรับรายการโทรทัศน์ของผู้สูงอายุ	
ในกรุงเทพมหานคร.....	41
ผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์....	81
ผลการวิจัยความต้องการด้านรูปแบบและวิธีการนำเสนอรายการ	
โทรทัศน์.....	107
ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ.....	115

สารบัญ

บทที่	หน้า
5. สรุปลผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	119
สรุปลผลการวิเคราะห์ พฤติกรรม การเปิดรับรายการโทรทัศน์ของ ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร.....	119
สรุปลผลการวิเคราะห์ความต้องการด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ของ ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร.....	122
สรุปลผลการวิเคราะห์ความต้องการด้านรูปแบบและการนำเสนอ รายการโทรทัศน์ของผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานคร.....	125
อภิปรายผล.....	125
สรุปและอภิปรายผลการสนทนากลุ่มผู้สูงอายุเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์. ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	129
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	144
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	145
รายการอ้างอิง.....	146
ภาคผนวก.....	150

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	37
2. กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	38
3. กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	39
4. กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้.....	40
5. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับวิธีเลือกรับชมรายการโทรทัศน์.....	41
6. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับวิธีเลือกรับชมรายการโทรทัศน์.....	42
7. ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับวิธีเลือกรับชมรายการโทรทัศน์.....	43
8. ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับวิธีเลือกรับชมรายการโทรทัศน์.....	44
9. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับจุดมุ่งหมายในการชมรายการโทรทัศน์.....	45
10. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับจุดมุ่งหมายในการชมรายการโทรทัศน์.....	46
11. ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับจุดมุ่งหมายในการชมรายการโทรทัศน์.....	47
12. ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับจุดมุ่งหมายในการชมรายการโทรทัศน์.....	48
13. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการรับชมรายการโทรทัศน์.....	49
14. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการรับชมรายการโทรทัศน์.....	50
15. ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการรับชมรายการโทรทัศน์.....	51
16. ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการรับชมรายการโทรทัศน์.....	52
17. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับสถานีโทรทัศน์ที่รับชม.....	53
18. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับสถานีโทรทัศน์ที่รับชม.....	54
19. ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับสถานีโทรทัศน์ที่รับชม.....	55
20. ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับสถานีโทรทัศน์ที่รับชม.....	56
21. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการทำกิจกรรมอื่นขณะรับชมรายการโทรทัศน์....	58
22. ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการทำกิจกรรมอื่นขณะรับชมรายการโทรทัศน์.....	59
23. ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการทำกิจกรรมอื่นขณะรับชมรายการโทรทัศน์....	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24. ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการทำกิจกรรมอื่นขณะรับชมรายการโทรทัศน์..	61
25. บุคคลที่ชมโทรทัศน์ร่วมกับผู้สูงอายุ.....	62
26. ผู้กำหนดการเปลี่ยนช่องโทรทัศน์เมื่อผู้สูงอายุชมพร้อมลูกหลาน.....	62
27. ความชอบรายการข่าวประเภทต่างๆ จำแนกตามเพศ.....	63
28. ความชอบรายการข่าวประเภทต่างๆ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	64
29. ความชอบรายการข่าวประเภทต่างๆ จำแนกตามอาชีพ.....	66
30. ความชอบรายการข่าวประเภทต่างๆ จำแนกตามรายได้.....	67
31. ความชอบรายการบันเทิงประเภทต่างๆ จำแนกตามเพศ.....	69
32. ความชอบรายการบันเทิงประเภทต่างๆ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	70
33. ความชอบรายการบันเทิงประเภทต่างๆ จำแนกตามอาชีพ.....	72
34. ความชอบรายการบันเทิงประเภทต่างๆ จำแนกตามรายได้.....	73
35. ความชอบรายการความรู้ประเภทต่างๆ จำแนกตามเพศ.....	75
36. ความชอบรายการความรู้ประเภทต่างๆ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	76
37. ความชอบรายการความรู้ประเภทต่างๆ จำแนกตามอาชีพ.....	77
38. ความชอบรายการความรู้ประเภทต่างๆ จำแนกตามรายได้.....	79
39. ความต้องการอาหารรายการด้านสุขภาพอนามัย จำแนกตามเพศ.....	81
40. ความต้องการอาหารรายการด้านสุขภาพอนามัย จำแนกตามระดับการศึกษา..	82
41. ความต้องการอาหารรายการด้านสุขภาพอนามัย จำแนกตามอาชีพ.....	83
42. ความต้องการอาหารรายการด้านสุขภาพอนามัย จำแนกตามรายได้.....	84
43. ความต้องการอาหารรายการกฎหมาย จำแนกตามเพศ.....	86
44. ความต้องการอาหารรายการกฎหมาย จำแนกตามระดับการศึกษา.....	87
45. ความต้องการอาหารรายการกฎหมาย จำแนกตามอาชีพ.....	88
46. ความต้องการอาหารรายการกฎหมาย จำแนกตามรายได้.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
47. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านการเมืองการปกครอง จำแนกตามเพศ.....	91
48. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านการเมืองการปกครอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	93
49. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านการเมืองการปกครอง จำแนกตามอาชีพ.....	94
50. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านการเมืองการปกครอง จำแนกตามรายได้.....	96
51. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านส่งเสริมอาชีพทั่วไป จำแนกตามเพศ.....	97
52. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านส่งเสริมอาชีพทั่วไป จำแนกตามระดับการศึกษา.....	99
53. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านส่งเสริมอาชีพทั่วไป จำแนกตามอาชีพ.....	100
54. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านส่งเสริมอาชีพทั่วไป จำแนกตามรายได้.....	101
55. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านศาสนา จำแนกตามเพศ.....	103
56. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษา.....	104
57. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านศาสนา จำแนกตามอาชีพ.....	105
58. ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ด้านศาสนา จำแนกตามรายได้.....	106
59. ความต้องการด้านการนำเสนอรายการ จำแนกตามเพศ.....	107
60. ความต้องการด้านการนำเสนอรายการ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	108
61. ความต้องการด้านการนำเสนอรายการ จำแนกตามอาชีพ.....	109
62. ความต้องการด้านการนำเสนอรายการ จำแนกตามรายได้.....	110

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
63.	ความต้องการรูปแบบการดำเนินรายการ จำแนกตามเพศ.....	111
64.	ความต้องการรูปแบบการดำเนินรายการ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	112
65.	ความต้องการรูปแบบการดำเนินรายการ จำแนกตามอาชีพ.....	113
66.	ความต้องการรูปแบบการดำเนินรายการ จำแนกตามรายได้.....	114